

Om at opnå kristen enhed

Ved begyndelsen af årets bedeuge for de kristnes enhed den 18. januar 2007 holdt biskop Brian Farrell en prædiken ved en økumenisk gudstjeneste i Dublin

Af Brian Farrell¹

Hver gang døbt mennesker kommer sammen for at bede, er det Ånden, som leder dem og lærer dem, hvordan de skal bede. Det er den samme Ånd, som opbygger Kirkens enhed. Derfor er det naturligt, at mennesker har bedt for enhed mellem Kristi efterfølgere lige siden den første begyndelse.

Kristne, som når ind til hjertet af kapitel 17 i Johannesevangeliet, ved, at tingene ikke er, som de skulle være, og at den skandale, som adskillelse er, svækker evangeliets forkyndelse. De ved, at den økumeniske bevægelse ikke er en luksus i Kirkens liv: Vi kan ikke skille vor efterfølgelse af Kristus fra vores passion for enheden i Kristi legeme, det vil sige Kirken.

I år fylder Den internationale Bedeuge for de Kristnes Enhed 99 år.

For 99 år siden introducerede pastor *Paul Watson*, en anglikansk præst og medstifter af *The Society of the Atonement*,² en oktav med bøn for kristen enhed, som blev fejret første gang 18.–25. januar 1908.

Enhed betød for pastor Watson en "tilbagevenden" til Den romersk-katolske Kirke; derfor de symbolske datoer med festen for Apostelen Peters Stol, som dengang blev fejret d. 18. januar,³ og festen for den hellige Paulus' omvendelse d. 25. januar. Det betragtes oftest som begyndelsen til den uge, vi kender i dag.

I 1936 gav abbé *Paul Couturier*, en økumenisk pioner i den franske katolicisme, en ny fortolkning af bedeugen, da han indså, at ideen om at "vende tilbage" gjorde det vanskeligt for mange kristne at

¹ Biskop Brian Farrell, f. 1944 i Dublin, Irland, er sekretær for Det pavelige Råd for de Kristnes Enhed, dvs. præfekten, kardinal Walter Kaspers højrehånd. – Prædikenen er oversat af Lillian Kristensen.

² Dvs. Foreningen for Forsoning. Ved valget af foreningens navn, var Paul Watson inspireret af en tekst fra Romerbrevet: "For mens vi endnu var hans fjender, blev vi forliget med Gud, ved at hans søn døde; så skal vi så meget mere, når vi er forliget med Gud, frelses, ved at han lever. Og ikke alene det, vi har også vores stolthed i Gud ved vor Herre Jesus Kristus; ved ham har vi nu fået *forligelsen* (the atonement)". Rom 5,10–11. Red.

³ Nu fejres festen d. 22. februar. O.a.

forenes med katolikker i bøn. Han begyndte det, som han kaldte "Den universelle uge i bøn for kirstens enhed", og fastholdt de samme datoer, d. 18. – 25. januar, men opfordrede folk til at bede for Kirkens enhed, "som Kristus vil det." Det er dét, vi er her for i aften: at bede sammen for enhed, det fulde fællesskab, af alle døpte på den måde og til den tid, som Herren – gennem Helligåndens virke – vil beslutte.

Det bibelske tema for dette års uge i bøn er taget fra fortællingen i Markus evangeliet om helbredelsen af manden, der var døv og som havde svært ved at tale.⁴ Jesus ser op mod himlen, sukker og siger: "Effatha ... Luk dig op", og manden kan høre og tale. "Han får de døve til at høre og de stumme til at tale."

Jesus bringer personen tilbage til hans normale tilstand, så han uden hindring kan søge mening i kontakt og fællesskab med andre. Den helbredte mand bliver et symbol på en hel og forsonet menneskehed, som er i stand til at værdsætte og praktisere alle de værdier og kvaliteter, som gør livet til en refleksion af selve Guds indre liv: fællesskab, harmoni, solidaritet, kærlighed, retfærdighed og fred.

Men hvem beslutter det årlige tema? Processen starter på det lokale plan i de forskellige lande hvert år. På den måde beder kristne ud over hele verden ud af det virkelige livs erfaring om mennesker, der prøver at møde udfordringen i en bestemt situation. Sidste år foreslog en økumenisk gruppe forsamlet her i Irland med hjælp af *father Brendan Leahy*, at temaet for ugen i bøn skulle omhandle Kristi nærvær – hvor som helst hans efterfølgere er samlet for at tilbede ham.

Hvorfor dette tema? Årtier af sekterisk vold havde skærpet mange menneskers sans for, at udelukkende politiske anstrengelsers var utilstrækkelige, når det gjaldt forsoning. Kristne fra forskellige traditioner havde opdaget den magt, bøn havde, til at bringe dem sammen på tværs af alle skel: "hvor to eller tre er forsamlet i mit navn, dér er jeg midt iblandt dem".⁵

I år kommer inspirationen fra Sydafrika, især fra *Umlazi* nær Durban. Umlazi er et *township*,⁶ et af disse isolerede områder, hvor den sorte befolkning var tvunget til at leve i apartheidtiden. Umlazi er et sted med arbejdsløshed og fattigdom og med alt, hvad deraf følger af mangel på sundhedsvæsen, boliger, uddannelse, social sammenhæng og håb. Den – og andre kommuner som den – er steder, hvor HIV/AIDS tragedien har nået omfattende epidemiske højder, idet mere en 50 % af befolkningen er smittede.

Men der er en tragedie i tragedien. "Ubunqunu" på det lokale sprog betyder noget i retning af at være udækket, "nøgenhed", og det refererer til alt dette, som folk aldrig nogensinde taler om. Der er en uskreven lov om tavshed omkring visse aspekter af livet.

Der er en uskreven lov om tavshed omkring AIDS. Det er en stigmatiserende sygdom. Når man ikke længere kan skjule symptomerne, trækker folk sig tilbage til deres hytter og ses sjældent igen. De søger ikke hjælp. Deres familier nævner dem ikke længere. Sydafrika, som land, er kun så småt ved at begynde at indrømme offentligt, at der er et problem.

⁴ Mark 7,31–37: Jesus drog igen bort fra egnen ved Tyrus og kom over Sidon til Galilæas Sø midt igennem Dekapolis. Og folk kom til ham med en, der var døv og havde svært ved at tale, og de bad ham om at lægge hånden på ham. Jesus tog ham af sides, væk fra skaren, stak sine fingre i hans ører, spyttede og rørte ved hans tunge; og han så op mod himlen, sukede og sagde til ham: "Effatha!" — det betyder: "Luk dig op!" Og straks lukkede hans ører sig op, og det bånd, der bandt hans tunge, blev løst, og han kunne tale rigtigt. Jesus forbød dem at sige det til nogen; men jo mere han forbød dem det, jo ivrigere fortalte de om det. Og de var overvældede af forundring og sagde: "Han har gjort alting vel. Han får både de døve til at høre og de stumme til at tale."

⁵ Matt 18,18–20: Sandelig siger jeg jer: Hvad I binder på jorden, skal være bundet i himlen, og hvad I løser på jorden, skal være løst i himlen. Jeg siger jer også: Alt, hvad to af jer her på jorden bliver enige om at bede om, det skal de få af min himmelske fader. For hvor to eller tre er forsamlet i mit navn, dér er jeg midt iblandt dem.

⁶ Dvs. et særligt bosættelsesområde

Kirkerne i Sydafrika arbejder sammen for at overvinde denne uskrevne lov om tavshed, som fører til død. De har udviklet økumeniske bønnegudstjenester, hvor det centrale tema er "at bryde den uskrevne lov". Gennem bøn får mennesker, og især unge mennesker, tillid og mod til at "sige det usigelige".

I hjertet af det materiale, som er forberedt til dette års bøn for kristen enhed, kan vi høre et uafviseligt kald til at "bryde stilheden". I enhver kultur er der enorme behov, der ikke imødekommes: de fattige, de syge, de hjemløse, flygtninge og udlændinge og vore naboer. Uretfærdighed, diskrimination, vold, selv slaveri kræver sin pris i Dublins gader, som det gør i en hver by i vor verden, der er mærket af synd.

Den døve og stumme mand i Markusevangeliet er et billede på os alle, individuelt og kollektivt. Ganske som i tilfældet med manden, som hverken kunne høre eller tale, vil vores evne til at forstå og tale ud i sandhed og ærlighed, hvis Herren løsner vor tunge, være en velsignelse for vores samfund.

Men bemærk, at Jesus først helbreder mandens manglende evne til at høre: Effatha ... luk dig op! Jesus ønsker bestemt ikke kun, at manden bliver i stand til at høre lyden af ord, men at han bliver i stand til at lytte til dem, der er omkring ham. Det er ikke at "høre", men at "lytte", som skaber samhørighed i kommunikation og fællesskab og dermed gør det muligt, at fælles mål kan ses i øjnene og løses uden problemer.

I materialet, der er udarbejdet af beboerne i Umlazi, er der en bøn om at bryde stilheden, og den lyder: "Åbn vore ører, så vi kan høre de tyste stemmer fra de prøvede og lidende i denne forgængelige verden." Hvis vi lytter til dette råb i vore hjerter og i vor samvittighed, bliver vi måske bedre mennesker, mere hengivne efterfølgere af Jesus, som alene har det evige livs ord, og som kan lære os, hvad det betyder at være virkelig menneskelig i denne umenneskeliggjorte verden.

Der er også noget andet, vi kan lære af menneskene i Umlazi. Midt i deres alvorlige afsavn og i deres bekymringer omkring AIDS epidemien vender de blikket mod Kirken efter lys og støtte. Og hvad ser de?

Lad mig læse deres egne ord: "I Umlazi er der én retsbygning, ét hospital, ét postkontor, ét sygehus, én af hver slags butik – og kun én kirkegård, og dette afspejler én overvældende opgave, der møder folket. I den samme by tilslutter folk, af hvem de fleste er kristne, sig Bibelen med den bekendelse, at der kun er ét legeme, én Ånd, ét håb, én Herre, én tro, én dåb, én Gud og alle Far.⁷ – Og dog er der mange kirker, som ikke fuldt ud deler fællesskab med hinanden, og som forbliver et tegn på den delte kristenhed. I Umlazi er der en utålmodighed og frustration over *den nedarvede splittelse, der er sket for mange århundreder siden i andre lande.*"

Den synd og skandale, som splittelsen er, river i selve Guds folks hjerte. Vor splittelse bunder dybt, og alle vore kirker er såret og har brug for omvendelse, renselse og heling. Det er grunden til, at vi er her denne aften.

Hvilket håb er der for økumenien?

Det er klart, at bestræbelserne på kristen enhed vil blive lang og besværlig. Hvor står vi så? Tro mig, vi er ikke i en økumenisk vinter, som nogen siger. Alene i løbet af det sidste år har der været den ene vigtige økumeniske begivenhed efter den anden; den teologiske dialog er foregået med mange gode resultater; besøg og møder mellem kirkeledere er sket på løbende bånd; flere og flere mennesker og lokale menigheder tager del i det, der nu refereres til som "spirituel økumeni". Lad

⁷ Jf. Ef 4,1–6: Jeg, der er fange for Herrens skyld, formaner jer da til at leve, så det svarer til det kald, I fik, med al ydmyghed og mildhed, med tålmodighed, så I bærer over med hinanden i kærlighed og stræber efter at fastholde Åndens enhed med fredens bånd: ét legeme og én ånd, ligesom I jo også blev kaldet til ét håb; én Herre, én tro, én dåb; én Gud og alles fader, som er over alle, gennem alle og i alle.

mig fortælle om blot nogle af de ting, som jeg personlig har erfaret, og begrænse mig til det forløbne år.

Kirkernes Verdensråds generalforsamling i Porto Alegre, Brasilien, i februar 2006 bragte mere end tre hundrede forskellige kirker fra praktisk talt alle kristne traditioner sammen; den internationale katolsk-ortodokse teologiske dialog i Beograd i september; den teologiske dialog med de gamle orientalsk-ortodokse kirker (Armenien, Apostolsk Kirke, Den koptiske Kirke, Den syrisk-ortodokse Kirke, Den malankaranske Kirke, de etiopiske og de eritreanske kirker).

Der er kontinuerlig kontakt, møder og dialog med praktisk talt alle den kristne verdens kirkesamfund. Det pavelige Råd for Fremme af Kristen Enhed er direkte involveret i tyve officielle samtaler med kirker og kirkelige samfund på internationalt plan og tager del i mange andre møder og aktiviteter af økumenisk interesse.

Officielle internationale delegationer har besøgt Benedikt XVI. De kom fra Verdenssammenslutningen af Reformerte Kirker; fra lutherske kirker i Finland, Norge og Sverige; fra Verdens Metodistråd; Det lutherske Verdensforbund; besøget af ærkebiskoppen af Canterbury; ærkebiskoppen af Athen og hele Grækenland. Som hvert år var der en udveksling af delegationer mellem paven og den økumeniske patriark i slutningen af juni på festdagen for d. hl. Peter og Paulus, Roms skytshelgen, og i slutningen af november på festdagen for d. hl. Andreas, skytshelgen for Konstantinopel. Undtagelsesvis var den katolske delegation til Konstantinopel i år ledet af pave Benedikt selv.

Paven ønsker at se resultater af al denne aktivitet. Men det fællesskab, vi søger, er hverken et spørgsmål om kirkepolitik eller om strategiske aftaler, der indgås i det kirkelige baglokale. I dets oprindelige betydning har det at gøre med "deltagelse", at have del i, at dele Gud gave, der er forløsning og nåde: én Herre, én dåb, én Ånd, én Far for alle.

Og det synlige tegn på dette fællesskab vil være, som Paulus beskriver det i 1. Korinterbrev: "Velsignelsens bæger, som vi velsigner, er det ikke fællesskab med Kristi blod? Brødet, som vi bryder, er det ikke fællesskab med Kristi legeme? Fordi der er ét brød, er vi alle ét legeme, for vi får alle del i det ene brød".⁸

Vor økumeniske vandring er ikke blot frem mod en tilsyneladende enhed – mod en slags kirkelig god omgængelighed. Fællesskabet, vi søger, har sin kilde, sin model og sin opfyldelse i selve Treenhedens liv. Overfladisk gestus vil ikke fremkalde den enhed, som Herren bad om.

Det er meget ofte den betydningsfulde om end næsten umærkelige gestus, der er tegn på, at der sker fremskridt. Lad mig give nogle få eksempler.

Først dét, at patriarken og paven udvekslede fredshilsenen *i løbet af* selve den hellige liturgi. Indtil nu, i Phanar, er dette tegn altid sket efter selve gudstjenestefejringen, fordi dét tegn på fred udtrykker en meget betydelig overgivelse for vore ortodokse brødre, idet det introduceres af diakonen med denne opfordring: "Lad os elske hinanden, så at vi med ét sind sammen kan aflægge vores trosbekendelse." Og så følger trosbekendelsen. Det kan synes at være en lille ting; men det har en dyb spirituel betydning.

En anden vigtig faktor: i den fælles deklARATION, der er underskrevet af paven og af patriarken, mindes de "den højtidelige kirkelige handling at fjerne de ældgamle fordømmelser fra erindringen, som i århundrede har haft en negativ effekt på forholdet mellem vore kirker."

De fortsætter så med at sige: "I vores udvikling mod fuld enhed har vi endnu ikke uddraget alle de positive konsekvenser, som kan udgå fra dét." De siger tydeligvis: lad os bevæge os på enhver virkelig og praktisk måde hen mod fjernelse af de barrierer, der stadig skiller os fra hinanden.

⁸ 1 Kor 10, 16–17

Og det er betydningsfuldt, at Pave Benedikt valgte den højtidelige liturgi i patriarkatet for frontalt at møde en af de største udfordringer på den økumeniske rejse. Med pavens ord: "Spørgsmålet om den universelle tjeneste af Peter og hans efterfølgere har desværre givet vækst til vore forskelligheder i opfattelsen, som vi håber at overvinde – også takket være den teologiske dialog, som for nylig er blevet genoptaget."

Og så har han eftertrykkelig fornyet et tilsagn som pave Johannes Paul II forpligtede sig på: "Pave Johannes Paul II sendte en invitation til at gå ind i broderlig dialog med det formål at finde frem til måder, hvorpå Peters-embedet i dag kunne udøves samtidig med, at dets natur og essens blev respekteret, så at det kan udføre en kærlighedens tjeneste, der anerkendes af alle, som den berører. Det er mit ønske i dag, at gentage og forny denne invitation".⁹

Vandringen mod fuldt fællesskab er måske langsom og næsten umærkelig; men Helligånden arbejder, og en dag – uden at vi ved hvordan – vil han fuldende det arbejde, han har begyndt.

Hvad skal vi så gøre nu?

Fordi Kirken ikke kun er dens præster og ledere, men hele legemet af troende, er det nødvendigt, at flere og flere mennesker involverer sig i dét, der kaldes "spirituel økumeni". Kristne, uanset hvilken tradition de tilhører, kan med glæde og taknemmelighed sige, at "dét, der forener os, er større end dét, der adskiller os."

De tror på Gud, den almægtige Fader, på Jesus Kristus, Guds Søn og Frelser, og på Helligånden, talsmanden, giveren af liv og hellighed. De anerkender, at de gennem dåbens sakramente er åndelig genfødt og forenet med Kristus og med hinanden. Sammen ærer de Den hellige Skrift som Guds ord og som en eviggyldig norm for tro og handling. De er fælles om bøn og om mange andre fælles kilder i det spirituelle liv.

Helligånden er virksom blandt alle døbte med sin helliggørende magt. Han kalder alle til sand hellighed, og det er ham, der i hver generation har forberedt kristne fra alle traditioner til at møde martyriet for Kristus.

Spirituel økumeni påskønner og værdsætter alle disse gaver i kirkerne i øst og vest. Således har vi brug for muligheder for en spirituel udveksling af gaverne.

Kristne fra forskellige traditioner har brug for at møde hinanden og i bøn og gennem en helbredelse af mindet at inspirere hinanden til endnu større troskab mod Kristus og evangeliet.

⁹ Jævnfør den pavelige rundskrivelse *Ut unum sint* (At de alle må være ét), 95: Alt dette må imidlertid altid gøres i fællesskab. Når den katolske kirke fastholder, at biskoppen af Roms embede svarer til Kristi vilje, adskiller den ikke dette embede fra den sendelse, der er betroet hele kredsen af biskopper, der også er "Kristi stedfortrædere og udsendinge". Biskoppen af Rom er medlem af deres "kollegium", og biskopperne er hans brødre i embedet.

Hvad der har med alle kristne fællesskabers enhed at gøre, hører klart med til primatets opgaver. Som biskop af Rom er jeg helt klar over, hvad jeg igen har bekræftet i denne rundskrivelse, at Kristus brændende ønsker den hele og synlige enhed af alle de fællesskaber, hvori Guds Ånd i kraft af hans troskab bor. Jeg er overbevist om, at jeg har et særligt ansvar i denne henseende ved først og fremmest at anerkende de fleste kristne fællesskabers økumeniske forhåbninger og ved at give agt på den anmodning, de har rettet til mig, om at finde en metode til at udøve primatet på en måde, der uden at give afkald på, hvad der er væsentligt for dets opgave, ikke desto mindre er åbent over for en ny situation. Gennem et helt årtusind var kristne forenede i troens og sakramenternes fællesskab. Der- som der opstod uenighed mellem dem med hensyn til troen eller den kirkelige disciplin, blev tvisten med alles samtykke afgjort ved den romerske stols voldgift.

På denne måde udøver primatet sit enhedsembede. Da jeg henvendte mig til den økumeniske patriark Hans hellighed Dimitrios I, sagde jeg, at jeg var bevidst om, at "af mange forskellige grunde og imod alle impliceredes ønske, viste dét, der skulle have været en tjeneste, sig tit i et helt andet lys. Men ... det er ud fra et ønske om virkeligt at adlyde Kristi vilje, at jeg erkender, at som biskop af Rom er jeg kaldet til at udøve det embede ... Jeg beder uophørligt Helligånden om at lade sit lys skinne på os og oplyse alle hyrderne og teologerne i vore kirker, så vi – naturligvis sammen – kan søge de former, hvori dette embede kan udføre en kærlighedens tjeneste, der anerkendes af alle, som den berører".

Dét er for en stor del værdien af Bedegen for Kristen enhed. At have en særlig uge afsvækker ikke vort løbende engagement, men minder os om, at kærlighed til Kristi Kirke er længsel efter dens hellighed og enhed.

Der er rynker, selv utiltalende ar, på Kirkens ansigt, og et stærkt økumenisk engagement er en essentiel faktor i genskabelsen af dets skønhed.

Først når Kristi bøn ved den sidste nadver er opfyldt, først når alle er ét, som han brændende ønskede, først da vil Kirken fremstå klart som tegnet og sakramentet for verdens frelse. Først da vil Guds formål være opfyldt: "at verden må tro."

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk